

Walk for Nature 2007

Actie voor meer Biodiversiteit

NOOIT HAD NATUURPUNT ZOVEEL LEDEN, NOOIT GROEIDE HET AANTAL LEDEN ZO SNEL, **MAAR** NOOIT WERD HET NATUURBELEID ZO STRUCTUREEL AFGEBOUWD...

65.000 leden heeft Natuurpunt vandaag in Vlaanderen. Nooit groeide het aantal leden zo snel als de laatste jaren. Mensen staan als nooit tevoren positief tegenover natuur. Er is wel een enorme paradox: **Nooit had Natuurpunt zoveel leden, maar nooit werd het natuurbeleid op Vlaams niveau zo structureel afgebouwd. Het is sinds 1983 geleden dat we voor het natuurbeleid zo sterk in het defensief werden gedrukt.** Het afhouden of beperken van verlies en het voorkomen van de uitholling van alle beschermingssystemen worden al als een overwinning beschouwd. Neem nu het afbakeningsproces van het buitengebied. Eerst een gevecht op het terrein waarbij moeizaam wordt gezocht om toch tot consensus te komen. Moeizaam is het woord, met enorme inspan-

ningen en bereidheid tot overleg. **Maar als eenmaal het overlegproces tussen Vlaamse administraties, belangengroepen, provincie en gemeenten is afgerond, wordt plots op een hoger niveau alles op zijn kop gezet en worden zonder enige terugkoppeling zelfs de spelregels gewijzigd.** Zeldzame natuur die een logisch geheel vormt met het omliggend natuurcomplex wordt plots toch geen natuurgebied en klassieke natuurgebieden van de gewestplannen worden zelfs geschrapt als natuurgebied.

Ook bij het overig natuurbeleid stellen we vast dat **we zwaar in het defensief worden gedrongen. Ons zeer efficiënt en effectief model van beheer van natuurgebie-**

Foto Eric Malfait

den met een duidelijke resultaatsverbintenis en brede betrokkenheid staat onder druk. Het Vlaamse beleid gaat meer en meer ervan uit dat jagers en wildebeheer-eenheden, landeigenaars en landgoedontwikkelaars, en landbouwers de beheerders van de natuurgebieden van de toekomst zijn. Wilde, ruige natuur wordt gedefinieerd tot 'natuur waarin ook nog economisch kan worden geoerd' met 'pleksgewijze toepassing van herbiciden' en dit aan een prijs hoger dan het in stand houden of ontwikkelen van echte en duurzame natuur. In het perspectief van landeigenaars en jagers ruimt toegankelijke natuur plaats voor 'verboden toegang' en worden natuurgebieden gezien als 'vrijplaatsen' zonder pottenkijkers, los van de lokale samenleving. Ook nieuwe, voor particulieren gesubsidieerde **landgoederen** zijn een smoesje om de ruimtelijke ordening onderuit te halen met dromen van landhuizen waar het volgens de ruimtelijke ordening niet kan.

Hetzelfde zien we bij de definitie van agrarische natuur. Nooit ging de biodiversiteit in het agrarisch gebied zo sterk achteruit. Je vindt zelfs geen veldleeuwrik meer. Terwijl er grote conferenties worden gehouden over agrarisch natuurbeheer, verdwijnen de laatste struwelen, taluds en bermen. Er is dus werk genoeg aan de winkel rond biodiversiteit in het brede agrarische areaal zonder dat de landbouw zich moet opwerpen als de beheerder van het **groenste groen**. In plaats van een én /én beleid (zowel gericht op natuur in medegebruik als op beheerde natuur in hoofdfunctie) wordt in elk geval de indruk gewekt dat het natuurbeeld gedefinieerd wordt en dat het beleid steeds meer of/of denkt. Over **beheersoverkomsten** kunnen we kort zijn: een prachtig instrument voor het behoud van landschaps- en natuurelementen zoals poelen, knotwilgen, struwelen, boomgaarden in het agrarisch cultuurgebied en akkernatuur, **tenminste als wordt gewerkt met meetbare resultaatsverbintenissen**, maar daarvan is meestal geen sprake. Het instrument is evenwel **totaal niet geschikt om de regie te voeren bij het beheer van de meest bedreigde natuurwaarden en natuurcomplexen met een mozaïek van halfnatuurlijke graslanden, heide, moerassen en natuurlijke loofbossen**.

Met het **decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu** (1997) was er een perspectief voor een samenhangend natuurbeleid: **een horizontaal beleid voor de totaliteit van de ruimte en mogelijkheden voor beheersovereenkomsten als deel van dit horizontaal beleid**, versterking van het **areaal beheerde natuurgebieden en reservaten**, voorkeurecht, natuurinrichting, **125.000 ha Grote Eenheden Natuur** in een Vlaams Ecologisch Netwerk met 38.000 ha duurzame nieuwe natuur, **150.000 ha Natuurverwevingsgebied** waarin natuur werd verweven met bosbouw en met 70.000 ha landbouw. Maar het hele proces stopt **door een gebrek aan politieke wil**, ook voor de afbakening van grote eenheden natuur en de agrarische structuur. Geen enkel perceeltje dat niet is aangekocht door een terreinbeherende organisatie of niet ettelijke jaren braak ligt, wordt nog in de nieuwe natuurbestemming opgenomen. Hoe kan je dan tot grote samenhangende eenheden natuur komen, die een brede maatschappelijke functie vervullen? Alle rapporten van de wetenschappers die het voorbereidende werk doen bij het afbakeningsproces, dienen tot niets. Van het Natuurverwevingsgebied, waarvan volgens het decreet niet minder dan 150.000 ha voor 13 januari 2003 moest worden afgebakend, is quasi niets afgebakend. Door de Boerenbond wordt hardop gesproken over het laten vallen van de ruimtelijke categorie Natuurverwevingsgebied **waardoor de natuurlijke en landschappelijke structuur die nog altijd in het landschap aanwezig is, volledig vogelvrij wordt**.

Met het horizontaal beleid voor de bescherming van de natuurelementen in heel het landschap, zoals graften, taluds, bomenrijen en wallen, poelen, bosjes, en een echt landschapsbeleid is amper een aanvang gemaakt, en de regelgeving die er is, wordt niet gehandhaafd.

Zelfs de veldleeuwrik verdwijnt in het agrarisch gebied, terwijl in de door Natuurpunt beheerde gebieden zeldzaamheden zoals bijenorchis terugkomen. Agrarisch gebied dreigt ecologische leegte te worden, zelfs de bijen in stedelijk gebied oogsten meer honing dan in het landelijk gebied... Er is dus werk genoeg aan de winkel mbt biodiversiteit in het brede agrarische areaal zonder dat de landbouw zich moet herdefiniëren als nieuwe natuurbeheerder van het groenste groen. Natuur voor de toekomst is een én/én verhaal: én een toename van beheerde natuur én een nieuwe aanpak in functie van biodiversiteit in het agrarisch areaal en bij medegebruik buiten de eenheden natuur. Het is dus geen of/of verhaal, waarbij beheersovereenkomsten de beheerde natuurgebieden vervangen die er zijn ten behoeve van de biodiversiteit en als natuur voor iedereen.

Veldleeuwrik. Foto Rudi Petitjean

Bijenorchis. Foto Rik Convents

Integendeel: bosjes en poelen worden door velen als zonnevreemd aanzien. En nog erger: er wordt ook naar gehandeld - lees: ze worden vernietigd - zonder dat er een haan naar kraait. Hierdoor wordt de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurwaarde van heel agrarisch Vlaanderen prijsgegeven. Dat is kapitaalvernietiging. Het natuurbeleid wordt herleid tot enkele geïsoleerde natuurgebieden en zelfs dit wordt op termijn uitgehold door natuur te herdefiniëren. De kansen die er zijn om erosiebraak en randenbeheer ook voor de natuur en fauna te laten renderen, worden niet gebruikt. Gemaaid in mei en augustus, en als het ware 'gestofzuigd', en dus geen leefgebied meer voor fauna. Terwijl het anders kan zonder meerkosten of meer inspanningen, neen anders móet, indien we nog enkele soorten zoals de veldleeuwrik in het agrarisch cultuurlandschap willen behouden. **Elke affiniteit of empathie met natuur ontbreekt bij hen die dit beleid ontwikkelen, maar ze werpen zich wel op als de nieuwe natuurbeheerders, liefst van vrije en omzetbare natuur**, en daarmee wordt niet-beschermde natuur bedoeld, zolang het binnen de bedrijfsvoering past en zolang ze ervoor worden betaald. De meeste types natuur vragen echter een **ontwikkelingstijd van al gauw één tot vele decennia**. 'Vrije natuur' die op elk moment terug kan worden kapot gemaakt, betekent **dan ook pure verspilling en kapitaalvernietiging**.

Het is alleszins duidelijk dat Vlaanderen op deze manier de doelstellingen en de Europese verplichting van **Natura 2000** en van het Europees engagement **de achteruitgang van de biodiversiteit tegen 2010** (Countdown 2010) te stoppen niet zal halen. Een nieuwe veroordeling door Europa, zoals bij de nitraatrichtlijn, kan nu al worden voorspeld. Dan zal er weer eindeloos geklaag zijn **van zij die het hadden moeten weten maar geen maatregelen namen** om het voorkomen.

"Bezuinigingen op natuuraankopen en ombuigingen naar agrarisch natuurbeheer passen niet in een strategie die gericht is op de ontwikkeling van een buitengebied dat voldoet aan de eisen van de 21ste eeuw."

Prof. dr. Frank Berendse, hoogleraar Natuurbeheer en Plantenecologie van de Wageningen Universiteit en laureaat van de prestigieuze Westhoff-lezing 2003, getiteld: 'De natuur van het verleden of de natuur van de toekomst?'

De rol van de natuurbeweging is het **natuurgeweten** in de samenleving te zijn.

Als natuurbeweging moeten we een duidelijk signaal geven aan het Vlaamse beleid dat we niet langer passief toekijken en incasseren **maar in actie komen en mobiliseren**. We moeten als natuurbeweging terug die voortrekkersrol vervullen, en redelijk en gemotiveerd tegen de stroom in durven varen. De stroom verleggen en niet steeds surfen op de golven.

Met de **Walk for Nature 2007, campagne en actie voor meer biodiversiteit**, willen we een regionaal proces met een Hagelands charter voor de gemeenten lanceren. Op regionale schaal willen we een concrete en meetbare bijdrage leveren aan de doelstellingen van de Europese Countdown, en tegelijkertijd werken aan **meer natuur en landschap als kans voor een streek**.

Als groeiende natuurbeweging hebben we een mobiliserende potentie en moeten we tonen dat we die durven inzetten en gebruiken als het moet, op een beredeneerde en onderbouwde wijze.

*Hugo Abts
voorzitter Natuurpunt Oost-Brabant
Bierbeek, 24 februari 2007*

Onze voorzitter kondigt de actie en het charter voor meer biodiversiteit aan op de Algemene Vergadering van Natuurpunt Oost-Brabant in Bertem, 10 februari 2007. Foto Eric Malfait